



Centraal Planbureau  
Planbureau voor de Leefomgeving

Effecten op  
economie  
en milieu

*Hoofdstuk 13*  
*bijlage*  
*DPK*



**Keuzes in Kaart  
2013-2017**

*Een analyse van tien  
verkiezingsprogramma's*



## 13.10 DPK

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door het DPK voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante, in prijzen 2012 en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad zoals weergegeven in de Nederlandse economie tot en met 2017.<sup>55</sup>

### 13.10.1 Ombuigingen DPK

Het DPK buigt 20,9 mld euro in 2017 om op de collectieve uitgaven.

#### Arbeidsvoorwaarden collectieve sector

- De nullijn voor de ambtenarensalarissen in 2014 leidt tot een ombuiging van 1,1 mld euro in 2017. De maatregel heeft geen structureel effect. De nullijn in de zorg in 2013 en 2014 leidt tot een beperkte ombuiging op een deel van de ambtenarensalarissen. De maatregel heeft geen structureel effect. (DPK\_101)

---

<sup>55</sup> Merk op dat de genoemde bruto bedragen niet altijd direct gerelateerd zijn aan de budgettaire omvang van de specifieke beleidswijzigingen. De reden is dat bij wijzigingen ten opzichte van het Begrotingsakkoord 2013 technisch niet de netto wijziging is ingeboekt, maar een dubbele boeking heeft plaatsgevonden: enerzijds de volledige terugboeking van het betreffende onderdeel uit het Begrotingsakkoord 2013 en anderzijds de boeking van een eventueel alternatief beleidsvoorstel.

### Openbaar bestuur

Het DPK buigt in totaal 2,1 mld euro om op de bestuur- en apparaatskosten bij Rijk, lokaal bestuur en zbo's zoals UWV (inclusief een tijdelijk besparingsverlies van ruim 20%). Deze ombuigingen hebben vooral betrekking op de functie openbaar bestuur, maar slaan ten dele ook neer bij de functies veiligheid (bijvoorbeeld Dienst Justitiële inrichtingen en ondersteuning voor de rechtspraak), defensie (bijvoorbeeld Defensie telematica organisatie) en bereikbaarheid (Rijkswaterstaat), waardoor bij de functie Openbaar bestuur een besparing van 1,7 mld euro resteert.

- Bij het Rijk en zbo's worden de uitgaven het openbaar bestuur taakstellend met 0,5 mld euro beperkt. Het DPK wil een generieke taakstelling op departementen, zbo's fuseren en/of integreren met ministeries, minder ambtenaren en minder inhuur van externen. (DPK\_416)
- Bij het lokaal bestuur wil het DPK 1,2 mld euro korten op het gemeente- en provinciefonds. Het DPK wil gemeenten samenvoegen. (DPK\_417)

### Veiligheid

- Een deel van de korting op het apparaat slaat neer bij de uitvoerende diensten van de ministeries van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken. Dit bedraagt 0,3 mld euro. (DPK\_416)
- Het DPK legt een taakstellende korting op Justitie op van 0,1 mld euro. (DPK\_507)
- Het DPK bespaart 0,1 mld euro op politie en justitie door decriminalisering van softdrugs en vermindering van het aantal politieagenten ten behoeve van het vermeerderen van het aantal agenten bij de dierenpolitie. (DPK\_210, DPK\_339)
- Het DPK kort de Dienst Justitiële inrichtingen taakstellend met 0,1 mld euro. (DPK\_118)

### Defensie

- Het DPK buigt 0,1 mld euro op defensie om. Het DPK stapt uit de testfase van de JSF. Daarnaast slaat een beperkt deel van de apparaatkorting neer bij defensie. (DPK\_217 en DPK\_416)

### Bereikbaarheid

- Het DPK buigt netto 0,1 mld euro op wegen om in 2017 (ombuiging 0,2 mld euro en intensivering 0,1 mld euro). (DPK\_117)
- Het DPK buigt netto nihil op spoor om in 2017 (ombuiging 0,1 mld euro en intensivering 0,1 mld euro). (DPK\_117)
- Het DPK buigt 0,1 mld euro in 2017 op openbaar vervoer om. Hiermee wordt de intensivering uit het Begrotingsakkoord teruggedraaid. (DPK\_335)
- Daarnaast leidt de apparaatkorting tot een beperkte besparing op de functie bereikbaarheid (met name Rijkswaterstaat). (DPK\_416)

### Milieu

- Het DPK bespaart 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-subsidies. (DPK\_209)

- Het DPK kort op het budget voor de aankoop, de inrichting en het beheer van natuurgebieden en groene recreatieve gebieden rondom steden. Daarmee worden de maatregelen uit het Begrotingsakkoord teruggedraaid. De besparing die hiermee wordt bereikt bedraagt 0,2 mld euro. (DPK\_334)
- Het DPK stelt minder geld beschikbaar voor duurzame economie. Dit heeft een positief EMU effect van 0,2 mld euro vanaf 2013. (DPK\_342)

### Onderwijs

- De basisbeurs in de bachelor- en masterfase wordt afgeschaft en vervangen door een renteloos sociaal leenstelsel. In 2017 wordt hiermee nog niets bespaard. Structureel wordt 0,4 mld euro bespaard. (DPK\_111)
- De gratis schoolboeken worden afgeschaft met herinvoering van de WTOS. Dit is een besparing van 0,2 mld euro. (DPK\_113)
- Het DPK buigt 0,2 mld euro op passend onderwijs om. (DPK\_125)
- De publieke bekostiging voor deelnemers ouder dan 30 jaar in het mbo wordt stopgezet. Dit leidt tot een besparing van 0,2 mld euro. (DPK\_347)
- Het DPK buigt 0,1 mld euro om op middelen voor de kwaliteit van onderwijs en onderwijspersoneel. (DPK\_338, DPK\_341)
- Het DPK investeert 0,2 mld euro minder in wetenschap in het kader van het topsectorenbeleid. (DPK\_503)

### Zorg

- De langdurige zorg in de AWBZ wordt ingericht volgens het principe van Buurtzorg c.q. regelarme zorg. Dat wil ook zeggen dat deze zorg niet uitgevoerd gaat worden door zorgverzekeraars. De begeleiding wordt overgeheveld naar gemeenten. Een besparing van samen 1,4 mld euro. (DPK\_322, DPK\_324, DPK\_505, DPK\_506)
- Het DPK versobert de langdurige zorg met 1,2 mld euro door vier maatregelen. Voor persoonlijke verzorging en begeleiding gaat de norm voor gebruikelijke zorg omhoog van 60 naar 90 minuten per week. De hoeveelheid verleende persoonlijke zorg en begeleiding neemt daardoor af met 6%, een besparing met 0,6 mld euro. Het DPK bespaart alsnog 0,2 mld euro op de pgb's en de aanspraak op zorg voor mensen met een IQ tussen de 70 en 80 vervalt. De subsidiëring van de MEE organisaties wordt beëindigd. (DPK\_109, DPK\_320, DPK\_321, DPK\_323, DPK\_504)
- Een tweejarige nullijn voor cao's in de zorg heeft een tijdelijk drukkend effect op de uitgaven. (DPK\_101)
- Voor toelichting DPK\_312: zie tekst intensiveringen.

### Sociale zekerheid

- Latere, maar snellere verhoging van de AOW-leeftijd: de AOW-leeftijd gaat pas per 2015 omhoog, maar stijgt dan wel met een jaar naar 66. Daarbij wordt een overgangsregeling getroffen voor 65-jarigen die reeds met vervroegd pensioen zijn. De AOW leeftijd stijgt daarna gradueel tot 68 in 2024. Tot 2015 wordt minder bespaard, in 2017 wordt netto 0,7 mld euro extra bespaard (ombuiging 3,1 mld en intensivering 2,4 mld). Het structurele effect is nihil. (DPK\_103, DPK\_129)

- Nullijn sociale zekerheid: alle uitkeringen behalve de AOW worden gedurende twee jaar bevroren. Hiermee wordt netto 0,8 mld euro bespaard (ombuiging 1,8 mld euro en intensivering 1,0 mld euro). (DPK\_102)
- Kinderbijslag inkomensafhankelijk: de kinderbijslag wordt afgeschaft voor inkomens vanaf twee keer modaal. Hiermee wordt 0,9 mld euro bespaard. (DPK\_403)
- Het DPK schaft het re-integratiebudget bijna volledig af. Na correctie voor uitverdieneffecten resulteert een structurele besparing van 0,7 mld euro. (DPK\_501)
- Verlaging zorgtoeslag vanwege verlaging eigen risico: door het verlagen van het eigen risico in de zorg naar 230 euro wordt de zorgtoeslag dienovereenkomstig verlaagd. De besparing op de zorgtoeslag bedraagt 0,6 mld euro. (DPK\_351)
- Het DPK neemt het wetsvoorstel modernisering Ziektewet over. De besparing bedraagt 0,2 mld euro (0,3 mld euro structureel). (DPK\_401)
- Het DPK voert de Wet Werken naar Vermogen in. De ombuiging bedraagt 0,2 mld euro (1,8 mld euro structureel). (DPK\_343, DPK\_344)
- Huurtoeslag: de verlaging van de normhuur uit het Begrotingsakkoord wordt teruggedraaid. Hiermee wordt netto 0,1 mld bespaard (ombuiging 0,2 mld euro, intensivering 0,1 mld euro). (DPK\_331, DPK\_350)
- Het DPK belast de reiskostenvergoeding voor woon-werkverkeer niet meer. Hierdoor neemt het premieplichtig inkomen af, waardoor ook de WW- en WAO-aanspraken afnemen. De resulterende ombuiging loopt op tot 0,2 mld euro. (DPK\_340)
- Het DPK voert een huishoudinkomenstoets in de bijstand in. Dit leidt tot een ombuiging van 0,1 mld euro. (DPK\_336)

#### Overdrachten aan bedrijven

- DPK buigt 0,7 mld in 2017 om op het gebied van subsidies. Het betreft een algemene subsidietaakstelling en gaat daarmee niet alleen om subsidies naar bedrijven, maar ook om subsidies naar bijvoorbeeld het maatschappelijke middenveld. (DPK\_413)
- Het DPK buigt maximaal om op het innovatiegedeelte van het topsectorenbeleid. Dit betekent een ombuiging van 0,5 mld euro. (DPK\_502)

#### Internationale samenwerking

- Het DPK buigt 3,2 mld euro op ontwikkelingssamenwerking om. DPK handhaaft de lidmaatschappen van internationale organisaties zoals de Wereldbank en de VN, maar halveert de bijdrage aan de VN (0,2 mld euro), schrapt de bijdrage aan de African Development Bank (0,1 mld euro) en vermindert de bijdrage aan de Wereldbank (met 0,1 mld euro). (DPK\_116)

#### Overige uitgaven

- Het DPK buigt 0,4 mld euro op de publieke omroep om. (DPK\_119)
- De niet-belastingmiddelen van de overheid worden vergroot door verhoging van griffierechten (0,2 mld euro) en het veilen van vergunningen voor de exploitatie van internetkansspelen. (DPK\_333, DPK\_346)

**Tabel 13.46 Ombuigingen in 2017, ex ante, mld euro**

| Maatregel                                                                   | Bedrag      |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>Arbeidsvoorwaarden collectieve sector</b>                                | <b>1,1</b>  |
| Nullijn collectieve sector 2013 en 2014 (DPK_101)                           | 1,1         |
| <b>Openbaar bestuur</b>                                                     | <b>1,7</b>  |
| Apparaatkorting Rijk en zbo's (DPK_416)                                     | 0,5         |
| Apparaatkorting lokaal bestuur (DPK_417)                                    | 1,2         |
| <b>Veiligheid</b>                                                           | <b>0,6</b>  |
| Apparaatkorting Rijk: deel Veiligheid (DPK_416)                             | 0,3         |
| Overig (DPK_118, 210, 339, 507)                                             | 0,3         |
| <b>Defensie</b>                                                             | <b>0,1</b>  |
| Overig Defensie (DPK_217, 416)                                              | 0,1         |
| <b>Bereikbaarheid</b>                                                       | <b>0,4</b>  |
| Minder geld voor wegen en spoor (DPK_117)                                   | 0,3         |
| Overig (DPK_335, 416)                                                       | 0,1         |
| <b>Milieu</b>                                                               | <b>0,7</b>  |
| Afschaffing SDE + (DPK_209)                                                 | 0,3         |
| Overig (DPK_334, 342)                                                       | 0,4         |
| <b>Onderwijs</b>                                                            | <b>0,9</b>  |
| Overig (DPK_111, 113, 125, 341, 347, 503, e.a.)                             | 0,9         |
| <b>Zorg</b>                                                                 | <b>2,7</b>  |
| Buurtzorg of 'regelarme zorg' concept voor de AWBZ (DPK_322, 324, 505, 506) | 1,4         |
| Beperking extramurale AWBZ en WMO zorg (DPK_109, 320, 321, 323, 504)        | 1,2         |
| Overig (DPK_101, 312, e.a.)                                                 | 0,1         |
| <b>Sociale zekerheid</b>                                                    | <b>7,8</b>  |
| Verhoging AOW leeftijd (DPK_103, 129)                                       | 3,1         |
| Koppeling uitkeringen aan collectieve sector (DPK_102)                      | 1,8         |
| Afschaffen kinderbijslag inkomens > 2x modaal (DPK_403)                     | 0,9         |
| Korting op re-integratiebudget (DPK_501)                                    | 0,7         |
| Verlaging zorgtoeslag vanwege verlaging eigen risico (DPK_351)              | 0,6         |
| Modernisering ziektewet (DPK_401)                                           | 0,2         |
| Overig (DPK_336, 340, 343, 344, 350)                                        | 0,6         |
| <b>Overdrachten aan bedrijven</b>                                           | <b>1,2</b>  |
| Taakstelling subsidies (DPK_413)                                            | 0,7         |
| Ombuiging Topsectorenbeleid - Innovatiesubsidies (DPK_502)                  | 0,5         |
| <b>Internationale samenwerking</b>                                          | <b>3,2</b>  |
| Ombuiging ontwikkelingssamenwerking (DPK_116)                               | 3,2         |
| <b>Overige uitgaven</b>                                                     | <b>0,7</b>  |
| Efficiencytaakstelling publieke omroep (DPK_119)                            | 0,4         |
| Verhoging griffierechten (DPK_333)                                          | 0,2         |
| Overig (DPK_333, 346, e.a.)                                                 | 0,0         |
| <b>Totaal</b>                                                               | <b>20,9</b> |

### 13.10.2 Intensiveringen DPK

Het DPK trekt 6,1 mld euro in 2017 uit voor extra collectieve uitgaven.

#### Veiligheid

- Het DPK intensificeert 0,1 mld euro in veiligheid. (DPK\_328 en DPK\_305)

#### Bereikbaarheid

- Voor toelichting DPK\_117: zie tekst ombuigingen.

#### Onderwijs

- Het DPK voert prestatiebekostiging voor scholen in. Het budgettaire effect hiervan is beperkt. (DPK\_204)

#### Zorg

- Het DPK trekt 1,0 mld euro uit voor verbetering van de langdurige zorg. Zes ombuigingen uit het basispad maakt het DPK ongedaan. Een indicatie voor zorgzwaartepakketten 1-3 blijft toegang geven tot intramurale zorg. De tarieven voor langdurige Geestelijke Gezondheidszorg en Gehandicaptenzorg gaan in 2013 5% extra omhoog, evenals de intramurale PGB-tarieven. De groeiruimte van gebudgetteerde instellingen wordt in 2013 verhoogd en bovenbudgettaire vergoedingen worden niet ingeperkt. De vergoeding voor vervoerskosten van instellingen wordt ook niet ingeperkt. (DPK\_314, DPK\_315, DPK\_316, DPK\_317, DPK\_318, DPK\_319, DPK\_325)
- Het DPK verlaagt de eigen betalingen in de zorg. Dit leidt tot een netto intensivering van 1,0 mld euro. Het gaat daarbij om het verlagen van het eigen risico tot 230 euro (intensivering 0,9 mld euro), het afschaffen van de eigen bijdrage van 7,50 euro per ligdag in het ziekenhuis (intensivering 0,1 mld euro) en de eigen bijdrage voor gehoor toestellen (intensivering 0,0 mld euro) en de een hogere eigen bijdrage in de GGZ (ombuiging 0,0 mld euro). (DPK\_307, 309, 311, 312)

#### Sociale zekerheid

- Voor toelichting DPK\_102, 103, 129 en 331: zie tekst ombuigingen.
- Kinderopvangtoeslag verhogen: de toeslagtabel voor het eerste kind wordt proportioneel verhoogd. Hieraan wordt 0,1 mld euro extra uitgegeven. (DPK\_404)
- Er is sprake van weglek naar toeslagen, oplopend tot in totaal 0,1 mld euro structureel. (DPK\_336, DPK\_343, DPK\_344)

#### Overige uitgaven

- Het DPK voert een maatschappelijke dienstplicht in van 3 maanden voor alle jongeren bekostigd door het bedrijf of de instelling waar de dienstplicht vervuld wordt. De invoering van deze beperkte maatschappelijke dienstplicht is budgettair neutraal. (DPK\_402)



**Tabel 13.47 Intensiveringen in 2017, ex ante, mld euro**

| Maatregel                                                                | Bedrag     |
|--------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Arbeidsvoorwaarden collectieve sector</b>                             | <b>0</b>   |
| <b>Openbaar bestuur</b>                                                  | <b>0</b>   |
| <b>Veiligheid</b>                                                        | <b>0,1</b> |
| Overig (DPK_305, DPK_328)                                                | 0,1        |
| <b>Defensie</b>                                                          | <b>0</b>   |
| <b>Bereikbaarheid</b>                                                    | <b>0,2</b> |
| Meer geld voor wegen en spoor (DPK_117)                                  | 0,2        |
| <b>Milieu</b>                                                            | <b>0</b>   |
| <b>Onderwijs</b>                                                         | <b>0,0</b> |
| Prestatiebekostiging scholen (DPK_204)                                   | 0,0        |
| <b>Zorg</b>                                                              | <b>2,1</b> |
| Verbetering langdurige zorg (DPK_314-319, 325)                           | 1,0        |
| Verlaging eigen risico ZVW (DPK_307, 309, 311, 312)                      | 1,0        |
| Overig (divers)                                                          | 0,1        |
| <b>Sociale zekerheid</b>                                                 | <b>3,6</b> |
| Verhoging AOW leeftijd (DPK_103, 129)                                    | 2,4        |
| Koppeling uitkeringen aan publieke sector, compensatie AOW'ers (DPK_102) | 1,0        |
| Overig (DPK_336, 343, 344, 404)                                          | 0,2        |
| <b>Overdrachten aan bedrijven</b>                                        | <b>0</b>   |
| <b>Internationale samenwerking</b>                                       | <b>0</b>   |
| <b>Overige uitgaven</b>                                                  | <b>0</b>   |
| <b>Totaal</b>                                                            | <b>6,1</b> |

### 13.10.3 Lasten DPK

Het DPK verlaagt de lasten netto met 4,4 mld euro in 2017. Het gaat hier om de beleidsmatige lastenontwikkeling op EMU-basis (blo). De lastenverlaging is de resultante van een lastenverlichting van 3,3 mld euro voor bedrijven en een lastenverlichting van 1,1 mld euro voor gezinnen.

#### Milieu

- Het DPK verlaagt de energiebelasting op aardgas in de eerste schijf met 1,55 cent per m<sup>3</sup>, in de tweede schijf met 3,79 cent per m<sup>3</sup> en in de derde tot en met vijfde schijf met 0,3 cent per m<sup>3</sup>. Deze maatregelen hebben een negatief EMU effect van 0,4 mld euro vanaf 2013. (DPK\_354, DPK\_355)
- Het DPK verlicht de lasten met 0,3 mld euro (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-heffing. (DPK\_209)
- Het DPK voert een vrijstelling voor kolenbelasting in. Dit heeft een negatief EMU effect van 0,1 mld euro. (DPK\_358)

- Het afschaffen van de leidingwaterbelasting leidt tot 0,1 mld euro lagere lasten. (DPK\_359)

### Inkomens en arbeid

- Belastingtarieven box 1 terugdraaien: door het terugdraaien van diverse maatregelen uit het Begrotingsakkoord wijzigen de belastingtarieven in box 1. Het gaat met name om de tariefsverlagingen die gekoppeld zijn aan de btw-verhoging uit het Begrotingsakkoord (zie ook DPK\_226). Ook worden geschrapt de verhoging van het tarief eerste schijf met 0,7%-punt en de verlaging van de tarieven die samenhangen met de aardgasheffing, kolenbelasting, leidingwaterbelasting en de hogere Zvw-premies in verband met revalidatiezorg en opleidingsfonds. Per saldo leiden de maatregelen tot hogere belastingen in box 1: een lastenverzwaring voor gezinnen van 2,3 mld euro. (DPK\_227, DPK\_372, DPK\_376, DPK\_379)
- Alle maatregelen - auto, fiets en ov - uit het Begrotingsakkoord ten aanzien van het belasten van de vergoedingen voor het woon-werkverkeer worden teruggedraaid, behalve de leaseauto maatregel uit het Begrotingsakkoord. Dit betreft een lastenverlichting van 1,5 mld euro. (DPK\_220, DPK\_222)
- Loondoorbetaling WW terugdraaien: de WW-hervorming uit het Begrotingsakkoord, waarbij werkgevers de eerste zes maanden WW gaan betalen, wordt teruggedraaid. Dit is een lastenverlichting voor bedrijven van 1,0 mld euro. (DPK\_353)
- Werkgeverspremies arbeidsongeschiktheid (AOF) terugdraaien: met het terugdraaien van de aardgasheffing, kolenbelasting, leidingwaterbelasting en het eurovignet vervalt ook de hieraan gekoppelde verlaging van de AOF-premie uit het Begrotingsakkoord. De hogere AOF-premie betekent een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,6 mld euro. (DPK\_377)
- Het DPK versobert het Witteveenkader door het maximale jaarlijkse opbouwpercentage te verlagen van 2,25% naar 2% (middelloon) en de pensioenrichtleeftijd in 2014 te verhogen naar 66 jaar. DPK draait de versoberingsmaatregelen van het Witteveenkader uit het Begrotingsakkoord terug. Deze maatregelen leiden per saldo tot een toename van de lasten voor gezinnen met 0,5 mld euro. (DPK\_154, DPK\_155, DPK\_380, DPK\_381)
- WW-premieverlaging: de lasten voor bedrijven worden verlaagd met 0,3 mld euro door de premieverhoging voor de WW (AWF) uit het Begrotingsakkoord terug te draaien. (DPK\_225)
- De latere, maar snellere verhoging van de AOW-leeftijd leidt tot 0,3 mld euro hogere lasten doordat een groter deel van de 65-jarigen AOW-premie gaat betalen. Zie ook onder 'Ombuigingen'. (DPK\_103, DPK\_129)
- Het DPK beperkt de fiscale mogelijkheden in het kader van de zelfstandigenaftrek, startersaftrek, milieu-investeringsaftrek (MIA), energie-investeringsaftrek (EIA) en kleinschaligheidsinvesteringsaftrek met in totaal 0,2 mld euro. (DPK\_145)
- Ten opzichte van de huidige vormgeving wil het DPK de voorziene afbouw van de verhouding tussen de maximale hypothecaire lening waarover rente kan worden afgetrokken en de waarde van de woning bij aankoop (loan-to-value ratio) van 106% naar 100% twee jaar later inzetten. Deze wijziging in de fasering van de maatregel heeft op lange termijn geen effect. (DPK\_144)

- Extra heffing werkgevers terugdraaien: de eenmalige werkgeversheffing voor hogere inkomens uit het Begrotingsakkoord wordt teruggedraaid. Dit is een eenmalige lastenverlichting voor werkgevers in 2013 ter waarde van 0,3 mld euro. Effect in 2017 is nul. (DPK\_352)

### Vermogen en winst

- Het DPK verlaagt de vennootschapsbelasting gedurende de eerste 8 jaar voor de eerste 600.000 euro winst naar 15% waardoor de lasten in 2017 met 0,2 mld euro worden verlicht (structureel 0,4 mld euro). Het DPK verlaagt ook het algemene tarief in de vennootschapsbelasting, zodat de lasten worden verlicht met 0,2 mld euro. Het DPK breidt de mogelijkheid tot voorwaartse verliesverrekening in de vennootschapsbelasting uit van 9 naar 10 jaar. De lasten worden hierdoor met 0,1 mld euro verlicht. (DPK\_163, DPK\_201, DPK\_202)
- Het DPK verlaagt de bankenbelasting met 0,3 mld euro. Door de lagere bankbelasting zal het dividend van ABN AMRO naar verwachting beperkt hoger uitvallen. (DPK\_223)
- Het DPK schaft heffingskorting voor groen beleggen af. De vrijstellingen in box 3 voor durfkapitaal, sociaal ethisch beleggen en cultureel beleggen worden niet afgeschaft. Per saldo is dit een beperkte lastenverzwaring. (DPK\_362, DPK\_375)
- Het DPK voert de verhuurdersheffing van het kabinet Rutte vervroegd in. In 2013 wordt taakstellend 0,5 mld euro geheven. (DPK\_143)
- Het DPK wil de fiscale ruimte voor schenkingen van ouders aan hun kinderen ten behoeve van de eigen woning verruimen. De budgettaire effecten hiervan zijn nihil. (DPK\_162)

### Overig

- Het DPK verlaagt het hoge btw-tarief van 21% naar 19% . Dit levert een lastenverlichting op van 4,2 mld euro. (DPK\_226)
- Het DPK voert een accijns op softdrugs in waardoor de lasten met 0,3 mld worden verwaard. (DPK\_210)
- Het DPK verhoogt de accijns op tabak met 20 eurocent per pakje. Dit leidt tot een lastenverzwaring van 0,1 mld euro. (DPK\_152)
- Het DPK verhoogt de btw op podiumkunsten, kunstvoorwerpen en kunstenaars van 6% naar 19%. Dit levert een lastenverzwaring van 0,1 mld euro op. (DPK\_373)
- Meer ruimte op de huurmarkt voor starters en doelgroepen. Woningcorporaties moeten 10% van hun woningbestand inzetten voor een specifieke doelgroep bestaande uit starters, gehandicapten en ouderen. Corporaties voldoen grosso modo al aan deze eis, zodat de maatregelen geen effect hebben. (DPK\_407, DPK\_408)
- Woningmarktpensioenplan DPK. Nieuw in te leggen pensioenpremie mag, na belastingheffing, in het eigen huis worden geïnvesteerd tot maximaal 70% van de executiewaarde van de woning. Bij verkoop van de woning moet de opbrengst worden aangewend voor een pensioenverzekering of een andere woning. Over de effecten en gewenste maatvoering van een dergelijk initiatief is echter nog niet zoveel bekend. Het CPB is daarom niet in staat op korte termijn een kwantitatieve inschatting te geven van het effect van deze maatregel. (DPK\_409)

**Tabel 13.48 Lastenmutaties t.o.v. basispad in 2017, ex ante, mld euro**

| Maatregel                                                    | Bedrag      |
|--------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>Milieu</b>                                                | <b>-0,8</b> |
| Verlaging energiebelasting aardgas (DPK_354, 355)            | -0,4        |
| Afschaffing SDE+ (DPK_209)                                   | -0,3        |
| Overig (DPK_358, 359, e.a.)                                  | -0,2        |
| <b>Inkomens en arbeid</b>                                    | <b>1,1</b>  |
| Aanpassen tarieven box 1 (DPK_227, 372, 376, 379)            | 2,3         |
| Niet belasten vergoeding woon-werkverkeer (DPK_220, 222)     | -1,5        |
| Terugdraaien WW-premie / 6 maanden-WW-doorbetaling (DPK_353) | -1,0        |
| Verhoging AOF (DPK_377)                                      | 0,6         |
| Versobering Witteveenkader (DPK_154, 155, 380, 381)          | 0,5         |
| WW-premieverlaging (DPK_225)                                 | -0,3        |
| AOW-premies betaald door 65+ (DPK_103, 129)                  | 0,3         |
| Beperking fiscale mogelijkheden aftrek (DPK_145)             | 0,2         |
| Overig (DPK_144, 352, e.a.)                                  | 0,0         |
| <b>Vermogen en winst</b>                                     | <b>-0,8</b> |
| Verlaging vennootschapsbelasting (DPK_163, 201, 202)         | -0,5        |
| Verlaging bankenbelasting (DPK_223)                          | -0,3        |
| Overig (DPK_143, 162, 362, 375)                              | 0,0         |
| <b>Overig</b>                                                | <b>-3,9</b> |
| Btw-verlaging (DPK_226)                                      | -4,2        |
| Accijns op softdrugs (DPK_210)                               | 0,3         |
| Overig (DPK_152, 373, 407, 408, 409)                         | 0,1         |
| <b>Totaal lastenmaatregelen (blo)</b>                        | <b>-4,4</b> |
| w.v. gezinnen                                                | -1,1        |
| bedrijven                                                    | -3,3        |
| buitenland                                                   | 0,0         |

#### Niet-EMU-lastenontwikkeling

De niet-EMU-lasten nemen netto met 1,1 mld euro af in 2017 t.o.v. het basispad. De niet-EMU-lasten kunnen gezien worden als een correctie op de lastenontwikkeling in 2017 op EMU-basis om tot de lastenontwikkeling te komen zoals die door gezinnen en bedrijven wordt ervaren. Intertemporele schuiven worden meegenomen omdat een lastenverzwaring in 2017 in deze gevallen (ten dele) wordt gecompenseerd door een lastenverlichting na 2017. De overige niet-EMU-lasten betreffen kosten voor bedrijven of gezinnen die het gevolg zijn van overheidsbeleid, maar geen directe gevolgen hebben voor het EMU-saldo.

- Als gevolg van de aanpassing van de eigen betalingen en het collectief verzekerde pakket AWBZ en Zvw gaan burgers voor hun zorg 0,8 mld euro minder zelf betalen. (DPK\_307, DPK\_309, DPK\_311, DPK\_312)
- De EMU-relevante lastenstijging van de versobering van het Witteveenkader van 0,5 mld euro omvat een tijdelijk effect van 0,3 mld euro. De beperking van de fiscale aftrekbaarheid van pensioenpremies leidt op korte termijn tot een stijging van de belastingopbrengsten. Op de lange termijn staan daar echter lagere belastingopbrengsten tegenover, doordat ook de belastbare pensioenuitkeringen lager worden. Na correctie van de EMU-relevante lasten voor intertemporele

schuiven resulteert de lastenontwikkeling zoals die over de gehele levensduur wordt ervaren. (DPK\_154, DPK\_155, DPK\_380, DPK\_381)

**Tabel 13.49 Niet-EMU-lastenmutaties t.o.v. basispad in 2017, ex ante, mld euro**

| Maatregel                                 | Bedrag      |
|-------------------------------------------|-------------|
| Zorg (DPK_307, 309, 311, 312, e.a.)       | -0,8        |
| Intertemporeel (DPK_154, 155, 380, 381)   | -0,3        |
| <b>Totaal niet-EMU-lastenontwikkeling</b> | <b>-1,1</b> |

#### 13.10.4 Overzicht maatregelen klimaat en energie DPK

- De DPK bespaart 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-subsidies. (DKP\_209c)
- De DPK verlicht de lasten met 0,3 mld euro in 2017 (1,2 mld euro structureel) door het afschaffen van de SDE+-heffing. (DKP\_209a,b)
- Het DPK verlaagt de energielasting op aardgas in de eerste schijf met 1,55 cent per m<sup>3</sup>, in de tweede schijf met 3,79 cent per m<sup>3</sup> en in de derde tot en met vijfde schijf met 0,3 cent per m<sup>3</sup>. Deze maatregelen hebben een negatief EMU effect van 0,4 mld euro vanaf 2013. (DPK\_354, DPK\_355)
- De DPK voert een vrijstelling voor kolenbelasting in. Dit heeft vanaf 2013 een negatief EMU effect van 0,1 mld euro. (DKP\_358)

#### 13.10.5 Overzicht maatregelen natuur DPK

Tabel 13.50 geeft een overzicht van de geanalyseerde maatregelen. Naast de relevantie van de maatregelen voor biodiversiteit en beleving, zijn het budgettaire effect voor het Rijk en het (eventuele) effect op de lastendruk voor de landbouw weergegeven. In de teksten onder de tabel worden de maatregelen kort toegelicht.

**Tabel 13.50 Geanalyseerde maatregelen, bedragen in mld euro's per jaar**

| Nummer  | Maatregel                                                | Relevant voor biodiversiteit | Relevant voor beleving | Uitgaven overheid natuur | Lastenverzwaring landbouw |
|---------|----------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------|--------------------------|---------------------------|
| DPK_334 | Terugdraaien natuurmaatregelen uit het Begrotingsakkoord | x                            | x                      | -0,2                     |                           |
|         | Opgesteld vermogen windenergie                           |                              | x                      |                          |                           |

#### DPK\_334: Terugdraaien natuurmaatregelen uit het Begrotingsakkoord

- Het DPK bezuinigt hiermee 0,2 mld euro op het budget voor de aankoop en de inrichting van natuurgebieden en het recreatieve groen rondom de steden. Daarnaast neemt met deze maatregel het budget af voor natuurbeheer, het beheer van landschapselementen buiten de EHS, het beheer van recreatiegebieden rondom steden, het agrarisch natuurbeheer en de vergoedingen voor het toegankelijk houden van natuur en recreatiegebieden.

- Deze maatregel bepaalt in sterke mate de negatieve effecten op de biodiversiteit en de belevingswaarde van landschap en natuur.

#### **Opgesteld vermogen windenergie**

- DPK verkleint het opgesteld vermogen windturbines in de periode tot 2020 van 4000 MW in het basispad naar 2070 MW.

#### **DPK\_900: Herstructurering overheden**

- Het DPK stelt voor om de 1ste Kamer, de provincies, de Waterschappen af te schaffen en Ministeries en kleine gemeenten te laten samengaan.
- Veel natuurbeleid ligt in handen van de Rijksoverheid, de Provincies en de Waterschappen. Aangezien de taken van deze organisaties niet worden beëindigd, zullen de natuureffecten van deze maatregel vermoedelijk beperkt zijn.





De verkiezingsprogramma's 2012 laten zien welke keuzes politieke partijen maken voor de jaren 2013-2017. De programma's tonen aan dat er echt iets te kiezen valt voor de komende kabinetsperiode. Hoe gaan we na de economische crisis de overheidsfinanciën weer op orde brengen en hoe snel? Verhogen we de AOW-leeftijd en beperken we de aftrek van de hypotheekrente, of juist niet? Hoe verminderen we de filedruk? Willen we klimaatverandering aanpakken en zo ja, hoe dan? Is het de moeite waarde om meer geld uit te geven aan onderwijs of innovatie? Hoeveel trekken we uit voor natuur? Hoe kunnen we de woningmarkt beter laten functioneren? Hoe gaan we om met de stijging van de kosten van de zorg?

In de aanloop naar de verkiezingen van 12 september 2012 hebben tien politieke partijen - VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP, DPK - gevraagd om een analyse van hun verkiezingsprogramma's. Het CPB heeft de economische effecten geanalyseerd, het PBL de effecten op milieu.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau (CPB)  
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag  
(070) 338 33 80 | [www.cpb.nl](http://www.cpb.nl) | [info@cpb.nl](mailto:info@cpb.nl)

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)  
Postbus 30314 | 2500 GH Den Haag  
(070) 328 87 00 | [www.pbl.nl](http://www.pbl.nl) | [info@pbl.nl](mailto:info@pbl.nl)

Gedrukt door:  
De Swart BV  
Postbus 53184 | 2505 AD Den Haag  
(070) 308 21 21 | [www.kds.nl](http://www.kds.nl) | [info@kds.nl](mailto:info@kds.nl)

Foto omslag: GPD | Stephanie Versteeg

Augustus 2012 | ISBN 978-90-5833-559-3

